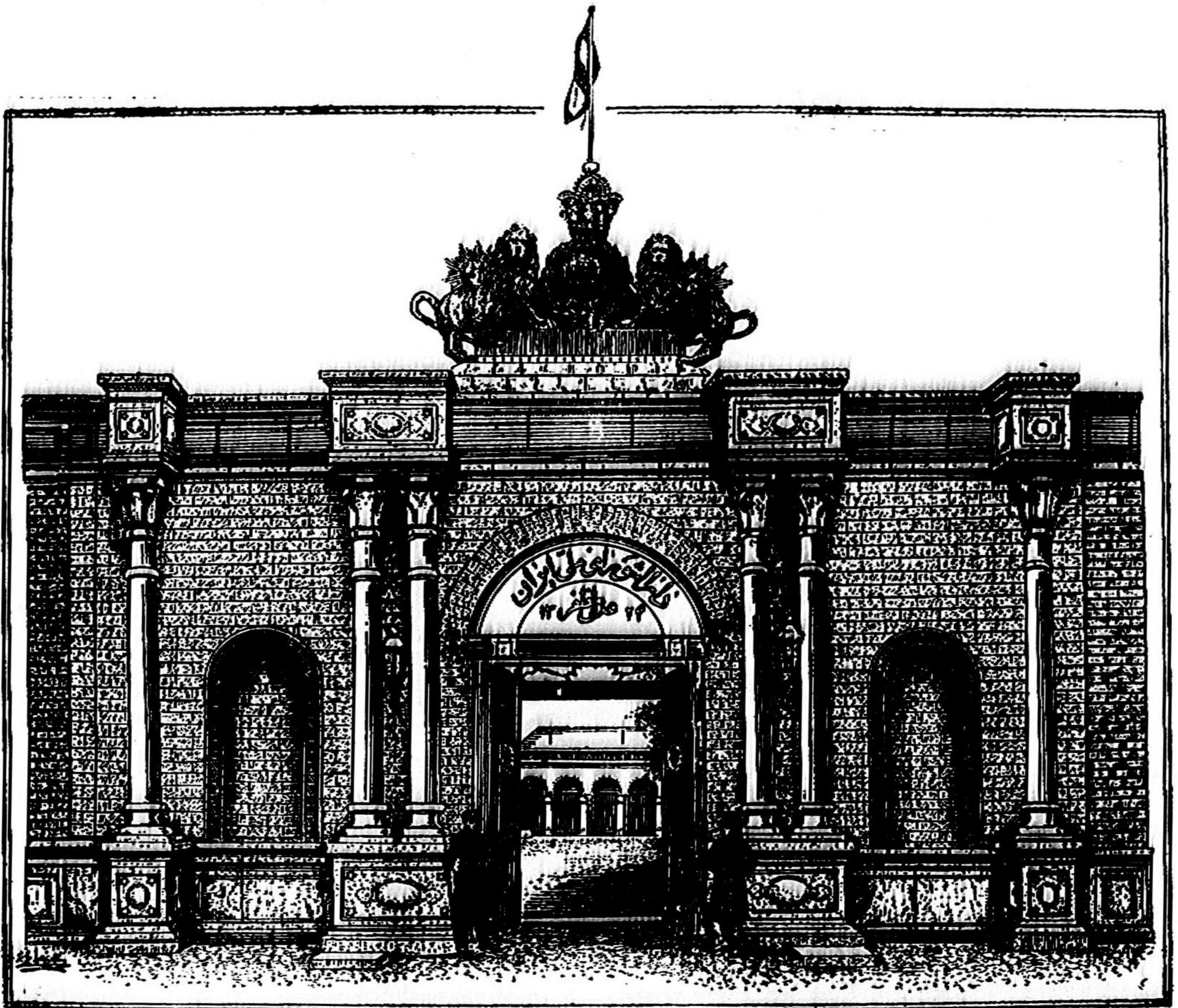

دوره ششم تقنینیه

<p>جلسه ۱۱۱</p>	<h1>مذکرات مجلس</h1>	<p>شماره ۷۶</p>
<p>تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه يكشنبه ۷ خرداد ماه ۱۳۰۶ مطابق ۲۷ ذیقعده الحرام ۱۳۴۵</p>	<p>مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در يك شماره منتشر میشود. نظمه مجلس</p>	<p>قیمه اشتراك داخله ایران سالیانه ده تومان خارجه دو ارده تومان قیمه تلك شماره يك قرانك</p>

فهرست مندرجات

ردیف	عنوان	از صفحه	الی صفحه
۱	مذاکره در طرح پیشنهادی آقای لظامی و جمعی از نمایندگان راجع بخشکابیدن چمن کال آباد و ارجاع بکمیسیون	۱۵۳۱	۱۵۳۳
۲	شور در خبر کمیسیون مبتکرات راجع به مساعدت با دارالایتام شبانه روزی صنعتی کرمان و قابل توجه شدن	۱۵۳۴	۱۵۳۸
۳	مذاکره در خبر کمیسیون فوائد عامه راجع به تمدید امتیاز کار خانه کبریت سازی و تصویب آن	۱۵۳۸	۱۵۴۱
۴	شور در خبر کمیسیون راجع بفروش خالصجات	۱۵۴۲	۱۵۵۰
۵	قانون تمدید امتیاز کار خانه کبریت سازی آذربایجان	۱۵۵۱	

مذکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مشروح مجلس يكشنبه ۷ خرداد ماه ۱۳۰۶ مطابق ۲۷ ذيقعدة ۱۳۴۵

جلسه ۱۱۱

(مجلس دو ساعت و سه ربع قبل از ظهر بریاست آقای
 آقای پیرنیا تشکیل گردید)
 (صورت مجلس پنجشنبه چهارم خرداد را آقای
 بنی سلیمان قرائت نمودند)

غائبین با اجازه جلسه قبل
 آقایان : عمادی - جمشیدی مازندرانی - اسفندیاری -
 نظام مافی - دشتی - سید ابراهیم ضیاء - دادگر -
 حشمتی - حیدری مگری - پالیزی - نوبخت - صادقخان

خواجوی - زعیم .

غائبین بی اجازه جلسه قبل

آقایان: علیخان اعظمی - حاج حسن آقا ملک -

در آمدگان با اجازه جلسه قبل

آقایان: شریعت زاده - مهدوی

در آمده بی اجازه جلسه قبل

آقای محمد ولی خان اسدی

رئیس - نسبت بصورت مجلس ابرادی هست بانه

(گفته شد خیر)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد

رئیس - آقای محمد ولی میرزا

محمد ولی میرزا - بنده راجع به دستور عرضی دارم

رئیس - چند فقره پیشنهاد راجع بدستور رسیده

است قرائت میشود .

(بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد آقای میرزا بدالله خان نظامی : بنده پیشنهاد

میکم طرح قانونی که به امضای اغلب از نمایندگان

محترم راجع به خشکانیدن باطلاهای شهریار تقدیم مجلس

شده است جزء دستور شود .

پیشنهاد آقای کازرونی : بنده پیشنهاد میکنم اولاً

خبر کمیسیون مبتکرات راجع به معافیت مستخدمین

کشوری ثانیاً انتخاب کسر اعضاء کمیسیونها در دستور باشد .

پیشنهاد آقای روحی : پیشنهاد میکنم که طرح راجع

بمساعدت به دارالایتام کرمان مقدم بر دستور باشد .

پیشنهاد آقای تقی زاده : پیشنهاد میکنم لایحه راجع

به کارخانه کبریت سازی تبریز در درجه اول جزء

دستور شود .

پیشنهاد آقای افسر : پیشنهاد میکنم لایحه فروش

خالصجات در درجه اول جزء دستور باشد .

رئیس - پیشنهاد آقای نظامی مطرح است . آقای باسائی .

باسائی - بنده موافقم .

رئیس - آقای روحی

روحی - بنده کاملاً موافقم به اینکه این مسئله در درجه دوم جزء دستور بشود . همانطور که توضیح دادند و فرمودند بنده واقعاً خیلی تشکر میکنم از آقای نظامی راجع به این موضوع ولی این طرح راجع به دارالایتام کرمان فقط يك رأی لازم دارد و سه دقیقه بیشتر کار ندارد . در درجه دوم بنده هم کمال موافقت را دارم شبروانی - آنهم همینطور است .

رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای نظامی . آقایانیکه موافقت قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . ماده واحده قرائت می شود .

(بشرح ذیل خوانده شد)

ماده واحده - دولت مکلف است در بودجه سنه ۱۳۰۶ مخارج خشکانیدن باطلاهای شهریار و خوار را که تولید مالاریا مینماید پیش بینی نموده و چهار ماه پس از تصویب این قانون شروع به عمل نماید - بامداد - بدالله نظامی - شریعت زاده . و جمعی دیگر .

رئیس - تقاضای دو فوریت شده . مذاکرات راجع

به فوریت اول است آقای بامداد

بامداد - موافقم

رئیس - آقای محمد ولی میرزا

محمد ولی میرزا - بنده مخالفم از این نظر است که خواستم توضیحاتی که وظیفه بنده است بعرض نمایندگان محترم برسانم . این طرح که جمعی از آقایان نمایندگان اعضاء فرموده بودند مراجعه شد به کمیسیون مبتکرات و در کمیسیون مبتکرات مخصوصاً از رئیس کل صحیه مملکتی درخواست شد که حضور بهم رسانند و با ایشان مذاکرانی بعمل بیاید ایشان هم حضور بهم رسانیده و مذاکرات هم شد . ایشان اظهار داشتند که با رئیس کل مالیه و هیئت دولت سابق مشغول مذاکره هستند و

ترتیبی داده اند که وجهی از اعتبارات دولت به فوریت برای این کار انجام بگیرد اختصاص داده شود که چند نفر طبیب برای تحقیق بعضی مطالب بخارج بفرستند و مخصوصاً یک نفر متخصص از ایتالیا در نظر گرفته شده است که استخدام شود و مقدمات این کار تهیه شده و عنقریب لایحه اش به مجلس خواهد آمد . در کمیسیون مبتکرات هم يك خبری راجع به این موضوع با نظر موافقی تهیه شده بود ولی ضمناً موکول به این شده بود که اگر آقایان تصدیق فرمایند قدری تأمل شود تا لایحه دولت که کاملاً این قضیه را حل کرده است به مجلس تقدیم شود و در اطراف آن مذاکره شود زیرا با این ترتیب به مقصد نزدیک تر هستیم .

رئیس - آقای بامداد

بامداد - بقول آقای نظامی دو دوره مجلس است که ایشان این قضیه را بقدری تعقیب میکنند که تا اجازه میخواهند ضرب المثل شده است که راجع به مالاریای شهریار حرف میزنند . این موضوع بسیار خوبی است ما الان داریم اشکال تراشی میکنیم که صبر کنید تا متخصص بیاید و پیشنهاد شود تا این قضایا انجام بگیرد دیگر در شهریار کسی باقی نمی ماند . چنانچه الان کسی باقی نمانده بنده با دو فوریت آن موافقت ندارم چنانچه صاحب طرح هم موافقت ندارد . يك فوریت آرا رأی می دهیم میروید به کمیسیون در آنجا نظریاتی میکنند اگر دیدند با عملهای خودمان نمیتوانیم چمن کمال آباد را زه کشی کنیم و نهر بکشیم آنوقت يك مبلغی برای متخصص اختصاص میدهند . چه ضرر دارد به ساوجبلاغی و شهریار اجرت بدهند که خودشان این کار را بکنند و مردم از این بلاي بزرگ خلاص شوند بعلاوه مالاریای شهریار تنها در آنجا قتل عام نمیکند به طهران هم سرایت می کند و يك قسمت مالاریا طهران مال آنجاست . بنابر این بنده محظور و مالعی نمی بینم که به يك فوریت

رأی داده شود .

شبروانی - بنده میخواهم يك عرضی بکنم راجع به نظامنامه .

رئیس - بفرمائید .

شبروانی - این لایحه بودجه است و تقاضای فوریت مورد ندارد .

رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - عرض کنم قوانین را اینطور گذراندن کار خوبی نیست و دچار مشکلات خواهد شد . بنده استدعا می کنم که جلوگیری بفرمائید بعد از این این قبیل لوایح با قید دو فوریت به مجلس نیاید که اگر قانونی میگذرانیم با ملاحظه اطراف و جوانب باشد . این لایحه مستلزم تعیین پول است برای خرج و باید برود به کمیسیون فوائد عامه و در این خصوص با وزارت فوائد عامه و وزارت مالیه مذاکره بشود . در هر صورت هرچه بنده نگاه میکنم در تحت این عناوین که آی مالاریا آدم را میکشد به طهران سرایت میکند و آدم باقی نمی ماند ، بیائیم يك قانونی بدون اینکه اطرافش را ملاحظه کنیم بگذرانیم خوب نیست . بنده عرض میکنم مرض مالاریا و امثال آن در اقطار مملکت منتشر است و در همه جا باید دفع کرد و باید معلوم کرد که از بودجه عمومی مملکت باید خرج شود یا از بودجه خصوصی ؟ و آیا خود مردم باید این کار را بکنند یا دولت ؟ اگر پول از عامه مردم میگیرند باید برای عموم مردم کار بکنند و اگر از بعضی ها میگیرند باید به نفع همانها خرج شود . بنده مخالف نیستم که این باطلاها خشکانیده شود ولی با این ترتیبی که این طرح به مجلس آمده و مطرح شده است مخالفم .

رئیس - این نظری که راجع به نظامنامه اظهار شد اول تکلیف این را معین بفرمائید بعد راجع بفوریت بفرمائید چون لایحه خرج است لابد يك شور دارد و

اگر رأی بفوریت بگیریم آنوقت بایستی در خود مجلس مطرح بشود. آقای نظامی

نظامی - بنده هم اصراری ندارم که به دو فوریت باشد همانطوریکه بعضی از آقایان تصدیق فرمودند بنده عقیده‌ام این است که يك فوریت داشته باشد ولی نقطه نظر اینکه تقاضای دو فوریت کردم همین دردهای نین درمان بود که در کمیسیونها کم میشود و بالاخره دنبال يك متخصص می‌رود. يك متخصص از برای ما می‌فرستند که واقعاً آن متخصص هستی ما را بیاد میدهد در صورتیکه کار مقفی‌ها است. بنا بر این بنده هم قبول میکنم که به يك فوریت باشد.

رئیس - مقصود ایشان این است که این لایحه يك شور بیشتر ندارد اگر رأی بگیریم بيك فوریت باید در خود مجلس مطرح شود آقای اعتبار

آقا میرزا سید احمد خان اعتبار - بطوریکه قبلاً اینجا اظهار شد بنده هم تصور میکنم يك شوری است و به کمیسیون بودجه خواهد آمد در اینصورت اولاً محتاج نیستیم باینکه تقاضای فوریت بکنیم ثانیاً بطوریکه آقای رئیس فرمودند اگر بفوریت آن رأی گرفته شود باید در مجلس مطرح بشود در صورتیکه آقایان معتقدند که به کمیسیون برود بنا بر این مذاکرات مورد ندارد.

کازرونی - بنده اخطار نظامنامه دارم.
رئیس - بفرمائید.

کازرونی - ماده شصت و پنجم میگوید. در قانون بودجه هیچ طرحی را که مستلزم از دیاد مقررری یا مدد معاش یا وظیفه باشد بعنوان ماده الحاقیه یا بعنوان اصلاح نمیتوان پیشنهاد کرد. این موضوع به عقیده بنده مستلزم از دیاد خرج است و اگر بیائیم اینرا تصویب کنیم. گمان میکنم خلاف قانون باشد.

رئیس - حالا که اینجا قانون بودجه مطرح نیست

هر وقت قانون بودجه مطرح بود يك همچو طرحی را قبول نمیکنیم. رأی میگیریم. . . .

حاج آقا رضا (رفیع) - نمیشود رأی گرفت

رئیس - اگر رأی گرفته شد به فوریت و تصویب شد باید در خود مجلس مطرح شود. آقایان موافقین قیام فرمایند.
(دو سه نفری برخاستند)

رئیس - تصویب نشد. مراجعه میشود به کمیسیون بودجه. پیشنهاد آقای کازرونی
(بشرح آتی خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم که اولاً خبر کمیسیون مبتکرات راجع به معافیت مستخدمین کشوری. ثانیاً انتخاب کسر اعضاء کمیسیونها در دستور باشد.

باسائى - بنده اخطار نظامنامه دارم.

رئیس - بفرمائید.

باسائى - تصور میکنم آقای رئیس فراموش فرموده اند که رأی به قابل توجه بودن طرح گرفته شود بعد برود به کمیسیون.

رئیس - وقتی که تقاضای فوریت شد. . . .

باسائى - مجلس بفوریت رأی نداد.

رئیس - در این موضوع شاید خود بنده هم عرایضی

داشته باشم. میگذارم برای موقع دیگر. چون مطابق نظامنامه هر طرحی که داده میشود رئیس حق دارد که آنرا بفرستد به کمیسیون مبتکرات ولی بنده می بینم که این حق را کم کم می‌خواهند از رئیس بگیرند. این است که بنده در این باب اظهاری نمیکنم. آقای کازرونی آقاسید یعقوب - نمی‌گیریم ابداً.

کازرونی - عرض میکنم. این پیشنهاد بنده يك پیشنهاد ساده است. يك عده زیادی از نمایندگان محترم طرحی راجع بمعافیت مستخدمین تقدیم کرده اند. کمیسیون مبتکرات هم تصدیق کرده است. استدعا دارم مطرح شود

در مرتبه دوم هم انتخاب کسر اعضاء کمیسیونها است که باید انجام شود.

رئیس - آقای بیات

مرتضی قلیخان بیات - در چه موضوع

رئیس - راجع به پیشنهاد آقای کازرونی

بیات - عرضی ندارم.

رئیس - آقای بامداد

میرزا محمد علی خان (بامداد) - بنده اولاً لازم میدانم که از دستور نخلف نشود بجهت اینکه اضافات بودجه وزارت امور خارجه در دستور بود و بواسطه اینکه تکلیفش معلوم نشده يك وزارتخانه بی تکلیف مانده. خوب است تکلیفش معلوم شود. و از آن گذشته تصویب اضافات مقدمه آوردن بودجه ۱۳۰۶ است و ثانیاً در این موضوع بخصوص هم بنده مخالفم و چنانچه مطرح شد و قابل توجه شد بنده عرایضی دارم زیرا مستخدمین معفو شدند. يك تحقیق مختصری از آنها شد و تمام شد و بعد مستنطق دو سه نفر از آنها را بموجب يك اسنادی مجرم دانسته. بعلاوه دخالت قوه مقننه در قوه مجریه معنی ندارد.

شیروانی - فقط دوسه نفرند که آنها را هم بعد تقاضا میکنیم عفو بفرمایند

رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای کازرونی آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند
(عده قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد.

بکنفر از نمایندگان - چطور فرمودید

رئیس - عرض کردم تصویب نشد.

فیروز آبادی - عده هم بعد از شمردن برخاستند

افسر - تشخیص با هیئت رئیسه است

رئیس - پیشنهاد آقای روحی.

(بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم که طرح راجع بمساعدت به دارالایتم کرمان مقدم بردستور باشد
رفیع - مخالف ندارد

رئیس - چرا آقای آقاسید یعقوب مخالفند (خطاب بآقای آقاسید یعقوب) بفرمائید

آقاسید یعقوب - بنده همان مسئله را خواستم سؤال کنم که این طرح صریح ماهی صد تومان خرج است. بنده مخالف بیستم که با دارالایتم و دارالشفا مساعدت بشود لیکن مجلس آیا صریحاً میتواند پیشنهاد خرج بکند؟ بنده عقیده ام این بود که وزیر مسؤل پیشنهاد بکند ما رأی بدهیم. و تصور می کنم این ترتیب اشکال نظامنامه داشته باشد. که مجلس صریحاً پیشنهاد کند ماهی صد تومان بدهید به فلان شخص. تا کنون که اینطور نبوده است.

رئیس - آقای یاسائی

یاسائی - تصور میکنم پیشنهاد آقای روحی اشکال قانونی نداشته باشد زیرا در نظامنامه نوشته شده است در موقع مطرح شدن بودجه های مملکتی نمایندگان نمی توانند پیشنهاد خرج بکنند ولی اگر بدولت تکلیف کنند که مخارج لازم را در نظر بگیرد اشکال ندارد و کار خوبی است.

رئیس - رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای روحی آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند
(اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده واحده قرائت میشود

(بشرح ذیل خوانده شد)

ماده واحده - نظر به اینکه بودجه از طرف وزارت معارف بجهت دارالایتم شبانه روزی صنعتی در کرمان تعیین نشده است مجلس شورای ملی به وزارت مالیه اجازه می دهد که از اول فروردین ۱۳۰۶

شمسی در هر ماه یکصد تومان به مؤسسه مزبور برسم کمک خرج تحت نظارت خود مالیه تأدیه نموده و در بودجه مملکتی بخرج بیاورند. حاج میرزا مرتضی عراقی و عده از نمایندگان.

(خبر کمیسیون مبتكرات نیز مضمون ذیل خوانده شد)

کمیسیون مبتكرات طرح پیشنهادی جمعی از نمایندگان محترم را دائر بر مساعدت با دارالایتم شبانه روزی صنعتی کرمان را اصولاً قابل توجه دانسته و ارجاع آنرا به کمیسیون مربوطه از مجلس شورای ملی تقاضا مینماید.

محمد ولی

رئیس -- آقای کازرونی

کازرونی -- بنده همیشه اوقات میخوام مطیع اصول باشم و حقیقه کار باین صد تومان و این محل خرج که خیلی مشروع و خوب است ندارم لکن علی الاصول ما اگر بنا بشود هر روز يك طرحی را که مستلزم ازدیاد خرج باشد (امروز صد تومان و فردا صد هزار تومان یا پانصد هزار تومان یا کمتر یا بیشتر) بنویسیم و بفرستیم به کمیسیون مبتكرات و بدون اینکه با وزیر مسؤل (بر حسب این که در قانون تصریح شده است) مشاوره کنیم بگوئیم از نقطه نظر اینکه کار خوبی است تصویب میکنیم آیا بعد از این هم ممکن است کارها را اینطور برگذار کرد ؟ خیر نمیشود. اگر از این چپه که در کرمان دارالایتم تاسیس شده، از این چپه که در شیراز تاسیس نشده، از این چپه که در سایر ولایات تاسیس نشده باین دلیل مجلس تصویب میکنند بسیار خوب ما هم فردا يك همچو طرحی میآوریم مجلس ... روحی -- بسیار خوب بیاورید.

کازرونی -- و بدون اینکه با وزیر مسؤل صحبت کنیم و يك محلی برای خرج آن پیدا کنیم (مقصود این صد تومان نیست)، از این نقطه نظر تصویب کنیم فردا بنده هم پیشنهاد میکنم نظر باینکه راه آهن تحت الارضی برای مملکت مفید است. کشتی های تحت البحری بجای روح این مملکت است کمیسیون مبتكرات هم البته تصویب

با نمایندگان دولت اگر موافقتی حاصل شد البته تصویب میشود اگر هم تصویب نشد تازه هیچ ضرری متوجه نشده است و اینهم هیچ شبیه نیست به تحت البحری و تحت الارضی و اینها. و گمان نمیکم با فرمایش آقای کازرونی این موضوع بخصوص شباهتی داشته باشد.

رئیس -- آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب -- بنده قدری توجه میدهم آقای باستانی را باینکه در مسائلی که صحبت میشود حالا دیگر عنوان اقلیت و اکثریت نیست عنوان فهمیدن حقیقت و رعایت نظامنامه است. خوب است ماده نظامنامه را توضیح بدهند که بنده هم ملتفت بشوم. شما دوسه مرتبه عنوان کردید و طرح هم در مجلس پیشنهاد کردید و کم کم مجلس دارد وارد میشود در اجرائیات. مثلاً طرحی پیشنهاد کردید که سالی چهار صد هزار تومان بدهند به فلان وزارتخانه بنده نمی آیم ماده نظامنامه را میخوانم عبارت صریح نظامنامه را میخوانم باز به عرایض بنده توجه نمیکند. عرض میکنم در اینجا مجلس صریحاً آمده است و ماهی صد تومان پیشنهاد کرده است بقول آقا میرزا علی صحبت از صد تومان نیست صحبت در این است که وقتی کارهای جزئی را مواظبت نکردیم کلی از بین میرود. بنده نظرم حفظ اصول و کلیات است عبارت نظامنامه این است: (و همچنین است طرحی که خواه مستلزم احداث تاسیسات یا شغل یا وظائف بوده خواه باعث توسعه هر يك از این سه فقره خارج از حدود قوانین جاریه باشد.) (و همچنین است) این يك عنوان دیگری است به اصطلاح علمی که صحبت می کنیم. این يك عنوانی است که منفصل است از آن عبارت اول ماده است که می نویسد: در قانون بودجه هیچ طرحی را که مستلزم ازدیاد مقرری یا مدد معاش یا وظیفه باشد به عنوان ماده الحاقیه یا بعنوان اصلاح نمیتوان پیشنهاد کرد. -- عنوان این عبارت تمام شد.

بنده میخوام عبارت را بفهمم رأی دادن مجلس ایجاد

فهم نمیکند يك جماعتی يك طور می فهمند يك جماعتی طور دیگر. باز هم عرض میکنم که عبارت اولی که تمام شد مینویسد: و همچنین است طرحی که خواه مستلزم احداث چیز باشد. این (و همچنین) متصل به قانون بودجه نیست. هر طرحی که مستلزم ایجاد خرج باشد بعقبه بنده مجلس نمیتواند پیشنهاد کند و فلسفه اش هم این است که چون ما نمایندگان ناظر در خرج هستیم خودمان نمیتوانیم خرجی پیشنهاد کنیم. خرج کننده در مملکت دولت است نمایندگان که مأمور میشوند نظارت در خرج کردن آنها بکنند معنی ندارد خودشان پیشنهاد خرج بکنند. این است چیزیکه بنده از نظامنامه می فهمم. بنده عرض میکنم که سالها است بنده وکیل بوده ام. چند سال است از عمر مجلس شورای ملی میگذرد بنده همچو می فهمم که عنوان نمایندگی ما از ملت این است که ناظر باشیم در خرجی که دولت میکند. ما باید وقتی دولت پیشنهادی میکند نظارت کنیم و آن را کم و زیاد کنیم نه اینکه خودمان بیائیم يك خرجی پیشنهاد کنیم. این است که عرض میکنم این (و همچنین) علیحده است. گرچه این صد تومان چیزی نیست ولی همانطور که بیروز عرض کردم آدم از مردن بابا نمیترسد از باد گرفتن عزرائیل در خانه اش را میترسد. همانطور که آقای کازرونی گفتند فردا یکی دیگر هم بر میدارد پیشنهاد يك خرج مفصلی میکند و کم کم مواد نظامنامه هم از بین میرود. و ما هر روز يك ماده نظامنامه را زیر پا بگذاریم دوره ششم که تمام شد دیگر بسلامتی نه نظامنامه و نه قانون اساسی و نه قانون انتخابات خواهیم داشت و تمام کارمان در این دوره این بوده است که قانون را زیر پا بگذاریم آنوقت سرعش قانون هی بسینه بزنیم. این بود عقیده بنده حالا باز قضاوت مسائل و فهمیدن عبارت با قدری مطالعه است. مطالعه کنید این است عبارت: « و همچنین » يك عبارت علیحده است و هیچ وکلی حق پیشنهاد

خرج ندارد .

رئیس -- آقای حاج میرزا مرتضی

حاج میرزا مرتضی -- آقای آقا سید یعقوب ماده شصت و پنج را از اول قرائت فرمودند . ماده شصت و پنج مینویسد : در قانون بودجه هیچ طرحی را که مستلزم ازدیاد مقررری یا مدد معاش یا وظیفه باشد بعنوان ماده الحاقیه یا بعنوان اصلاح نمیتوان پیشنهاد کرد و همچنین است . این واو واو عاطفه است واو استینافیه نیست یعنی در موقعیکه قانون بودجه مطرح است همچنین پیشنهاد طرحی که راجع به تأسیسات و شغل باشد خارج از حدود قانون است . این واو واو عاطفه است . یعنی وقتی که قانون بودجه مطرح است این سه فقره را نمیتوانیم مطرح قرار دهیم یا طرحی پیشنهاد کنند که مستلزم خرج باشد . باضافه هیچ قانونی زبر پا گذاشته نمیشود و هیچ خلاف نظامنامه هم نمیشود . البته آقایان میتوانند طرحی را که اکثریت مجلس امضا کرده است پیشنهاد کنند مخصوصاً برای يك چنین مؤسسه خیریه . بنده بکوقت اجازه خواستم که به عرض آقایان برسانم که آقایان مستحضر شوند . درپاژده سال قبل از این بکنفرتاجر از سرمایه خودش این مؤسسه را در کرمان ایجاد کرد و بکده شاگرد در آنجا آورده که مقداری از روز را تحصیل میکنند و مقداری هم مشغول به صنعت و عمل بدی هستند و آن شاگرد ها هم تمام از ایتامی هستند که مبتلا به فقر و بریشانی و دست تنگی هستند . آنها را از گدائی و بد بختی نجات میدهد . و از این مؤسسه شاگردان خوب بیرون آمده است که بعضی از آنها حالا بعنوان معلمی به ولایات رفته اند . عجالتاً این شخص بواسطه کمی سرمایه قوه اینکه این مؤسسه را نگاه دارد ندارد و اگر از طرف دولت مساعدتی با او نشود این مؤسسه از بین خواهد رفت و حقیقتاً حیف است يك چنین مؤسسه از بین برود . حالا در جاهای دیگر نیست و آقای کازرونی فرمودند برای شیراز . ناجای دیگر پیشنهاد

بعضی از نمایندگان -- مذاکرات کافی است .

فیروز آبادی -- بنده مخالفم با کفایت مذاکرات

رئیس -- آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی -- بنده خیلی تشکر میکنم از وکلای کرمان که اقبالاً بفکر موکلین خودشان افتادند

رئیس -- عرض کردم راجع بکفایت مذاکرات بفرمائید

فیروز آبادی -- بله بنده با کفایت مذاکرات مخالفم بجهت اینکه باید مطلب مکشوف شود که از روی بصیرت رأی بدهند . بنده خیلی تشکر میکنم از وکلای کرمان که بفکر موکلینشان افتادند و امیدوارم همه وکلاء مثل آنها در این فکر باشند که برای موکلینشان کار بکنند جلالی -- همه هستند

فیروز آبادی -- البته همه هستند و امیدوارم حالا که همه هستند پس بفکر يك مؤسسات عام المنفعه هم باشند و امیدوارم عملاً همه فکر موکلینشان باشند و کاری بکنند

رئیس -- راجع بکفایت مذاکرات صحبت بکنید .

فیروز آبادی -- پس در موقع دیگر عرض میکنم .

رئیس -- رأی میگیریم آقایانیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس -- تصویب شد . رأی گرفته میشود بقابل توجه

بودن طرح پیشنهادی آقای روحی و چند نفر دیگر از آقایان نمایندگان . آقایان موافقین قیام فرمایند .

(غالب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس -- قابل توجه شد . پیشنهاد آقای تقی زاده

(برتریب ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم لایحه راجع بکارخانه کبریت سازی

تبریز در درجه اول جزو دستور شود

بعضی از نمایندگان -- مخالفی ندارد

رئیس -- مخالفی ندارد؟

جمعی از نمایندگان -- خیر

(خبر کمیسیون فواید عامه بشرح ذیل خوانده شد)

ماده واحده -- در تعقیب قانون ۱۵ جدی ۱۳۰۱

مجلس شورای ملی بدوات اجازه داده میشود که پاژده سال در مدت امتیاز کارخانه کبریت سازی آذربایجان

افزوده و در تمام مدت امتیاز محصول و مواد خام و یا بحتاج کارخانه را از پرداخت حقوق گمرکی و کرایه خط آهن آذربایجان و کشتی رانی دریاچه رضائیه معاف نمایند

رئیس -- آقای عراقی

عراقی -- موافقم

رئیس -- آقای کازرونی

کازرونی -- موافقم

رئیس -- کسی مخالف نیست؟

آقا سید یعقوب -- بنده يك عرض اساسی داشتم اجازه

میفرمائید؟

رئیس -- بفرمائید

آقا سید یعقوب -- آن روزی که این لایحه مطرح شد

بنده عرض کردم عبارتش غلط است

رئیس -- مجلس شورای ملی مضاف الیه است

آقا سید یعقوب -- شور ثانی است؟

بعضی از نمایندگان -- بله

آقا سید یعقوب -- هنوز موقعش نشده

رئیس -- آقا اگر مقصودتان این بود ممکن بود سؤال

بفرمائید تا عرض کنم روز هفتم است .

آقا سید یعقوب -- عبارت درست نشده .

(ماده واحده مجدداً بشرح سابق خوانده شد)

رئیس -- آقای تقی زاده موافقت؟

تقی زاده -- خواستم عرض کنم اگر لفظ مجلس شورای

ملی را حذف کنند بهتر است.

رئیس -- آقای محمد ولی میرزا

محمد ولی میرزا -- موافقم

رئیس -- آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی -- نقداً موافقم

رئیس -- آقای احتشام زاده

احتشام زاده -- موافقم

رئیس -- کسی مخالف نیست ؟

شیروانی -- بنده مخالفم. عرض کنم در کمیسیون هم این عبارت در شورائی اصلاح شد و لازم هم نیست کلمه (مجلس شورای ملی) حذف شود این طور میشود: مصوبه ۱۳۰۱ مجلس شورای ملی اجازه میدهد: و يك کلمه دیگر هم در آخر ماده اضافه شد.

رئیس -- به کمیسیون که مراجعه شده بود ممکن است عبارت را پیشنهاد بفرمائید تا اصلاح شود.

شیروانی -- باید به بینم

(ماده مزبوره مجدداً بشرح ذیل خوانده شد)

ماده واحده -- در تعقیب قانون مصوبه ۱۵ جدی ۱۳۰۱ مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد که پانزده سال بر مدت امتیاز کارخانه کبریت سازی آذربایجان افزوده و در تمام مدت امتیاز محصول و مواد خام و ما محتاج کارخانه را از پرداخت حقوق گمرکی و کرایه خط آهن آذربایجان و کشتی رانی دریاچه رضائیه معاف نماید

رئیس -- مخالفی ندارد ؟

(گفته شد خیر)

رئیس -- پیشنهاد آقای فیروز آبادی

(مضمون ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد می کنم که آخر ماده از (کرایه خط آهن آذربایجان و کشتی رانی دریاچه رضائیه معاف باشد) حذف شود

رئیس -- بفرمائید

فیروز آبادی -- اولاً بنده تصدیق می کنم که باید با این کارخانجاتی که از خارج می آید امتیاز میگیرند همراهی کرد که بتوانند کار خودشان را بکنند و استفاده نمایند که اسباب تشویقشان بشود اما بعضی نظریات دارم که مجبور میشوم با بعضی جزئیات مخالفت کنم در اینجا چند سال این کارخانه را معاف کردند بعد از آنهم پانزده سال دیگر معاف می کنند که رو بهم بیست و پنج سال سی سال میشود. چند سال معاف کرده اند حالاً مجدداً پیشنهاد شده که از حقوق گمرکی و از بابت کرایه کشتی رانی و کرایه خط آهن هم معاف بکنند. بنده عقیده ندارم این دو قسمت اخیراً بعد از انقضاء آن زمانی که اول معاف بوده است مجدداً معافیت داده شود بجهت اینکه غالب اوقات بهمین اسم لوازم یا اسباب اداره دیده میشود که خیلی چیزها وارد میکنند. آنوقت این کارخانه خط آهنی که الان نفع و خرجش را نمیتواند معین کند و همه میدانیم که خرجش زیادتر از نفعش است همه روزه مجبور به حمل لوازم کارخانه یا غیر لوازم کارخانه میشود لوازم کارخانه از حق گمرکی معاف باشد اما کرایه را دیگر چرا معاف باشد. کرایه که میخورد به الاغ دار بدهد بارش را حمل کند بکارخانه خط آهن یا کشتی رانی میدهد و بارش را حمل میکند.

رئیس -- آقای دادگر

دادگر -- عرض کنم کمیسیون فوائد عامه این طور استنباط میکرد که مجلس شورای ملی در این قبیل توسعه ها و فراهم کردن زندگانیهای ممکن برای مؤسسه های تجاری ایران مفرط است ولی این مقدار مساعدت را هم باز مساعدت بحد کافی تلقی نمیکرد زیرا يك مشت ایرانی آمده اند و يك کارخانه کبریت سازی دائر کرده اند و رقابت های شدیدی هم با اینها میشود که در همه جا عملیات آنها را عقیم و مختل میکنند و بالاخره آقای فیروز آبادی باید در نظر داشته باشند که این سلیقه در مجلس شورای ملی معهود است که

باید مؤسسات داخلی را تقویت کرد و تشویق نمود بنابراین این پیشنهاد را کمیسیون نمیتواند قبول کند.

رئیس -- رأی میگیریم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای فیروز آبادی آقایان موافقین قیام فرمایند.

(چند نفری قیام نمودند)

رئیس -- قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای محمد ولی میرزا

(مضمون ذیل خوانده شد)

در ماده واحده جمله ذیل را برای ضمیمه پیشنهاد میدارم:

و از هر گونه عوارض مالیاتی در مدت امتیاز معاف خواهد بود

رئیس -- بفرمائید

محمد ولی میرزا -- بطوری که مخیر محترم در جواب نماینده محترم آقای فیروز آبادی فرمودند بنده هم تصور می کنم که هر اندازه مساعدت نسبت باین قبیل مؤسسات از طرف مجلس شورای ملی مبدول شود با اوضاع اقتصادی این مملکت و مخصوصاً با موقعیتی که این کارخانه در آن قسمتی که تأسیس و ایجاد شده است دارد باز کم است زیرا این کارخانه در حقیقت يك علامت و بیریقی شده است برای مؤسسات دیگری که در آتیه ممکن است در آن حدود ایجاد شود. ولی جمعی از خارج و متأسفانه گمان می کنم از نقطه نظر بی اطلاعی در داخله هم طوری مساعی بکار برده اند که اگر واقعاً جدیت و فعالیت و وطن خواهی صاحبان آنها نبود بایستی تا کنون در و نخته آن هم بسته شده باشد. در این چند سال مخصوصاً آنطوری که باید مطالب خودشان را بعرض مجلس شورای ملی رسانند و آن عواملی هم که باید يك اشخاص را از این قبیل اقدامات مأیوس بکند تمام آن عوامل بکار برده شد ولی در اثر ابراز احساسات پاك نمایندگان محترم صاحبان کارخانه خودشان آمدند طهران و با نمایندگان مذاکرات کردند و با يك امیدواری کاملی رفتند که هم مؤسسه خودشان

را توسعه بدهند و هم مقاومت کنند در مقابل هرگونه تخریبات و بنده از نقطه نظر اینکه تکمیل بشود این مساعدت پیشنهاد کردم از این گونه عوارض هم معاف باشند چون این عوارض از نقطه نظر وجه مالیاتی خیلی کم است و خیلی کم عاید دولت میشود ولی از نقطه نظر مزاحمت رسانیدن برای آنها خیلی بار سنگینی است. بنا بر این بنده پیشنهاد کردم این کارخانه تا وقتی که حقیقتاً توسعه و ریشه پیدا کند از هرگونه نگرانی و دغدغه خاطر مصون باشد تا بتواند به توسعه امور فنی خودش با فراغت بال آنطوری که لازم است جدیت و فداکاری کند.

دادگر (مخیر کمیسیون فوائد عامه) -- عرض کنم در آن ماده واحده که گذشته سایر مواد امتیاز انحصاراً بقوت خودش باقی گذاشته است و این مسئله هم در ماده چهارم قانون سابق پیش بینی شده است

رئیس -- آقای عراقی

عراقی -- بنده تصور میکنم آقای محمد ولی میرزا شاید قانون را ملاحظه فرموده اند در آنجا معاف شده و این قانون برای پانزده سال است و اشاره میکند به این قانون که در آنجا معاف شده اند و دیگر در اینجا محتاج به تذکار نیست و خوبست آقا هم پیشنهاد خودشان را مسترد بفرمایند زیرا تکرار رأی میشود که در آن قانون داده شده است

محمد ولی میرزا -- بنده مسترد میدارم چون آن جمله از نظرم محو شده بود.

رئیس -- رأی گرفته می شود به ماده واحده با اوراق. (اخذ و استخراج آراء بعمل آمده نود و هفت ورقه سفید تعداد شد)

رئیس -- عده حاضر نود و نه با نود و هفت رأی تصویب شد.

اسامی رأی دهندگان

آقایان: امیر حسینخان اباخان -- بنی سلیمان -- لبقوانی

عدل - آقا علی زارع - ابراهیمی - مفتی - میرزا عبدالحسین
 ثابت - نجومی - ثقة الاسلام بروجردی - ثقة الاسلامی
 شیخ العراقین بیات - طباطبائی دیبا - عباس میرزا
 فرمانفرمایان - محمد تقی خان اسعد - معتضد استرآبادی
 میرزا محمدخان معظمی - ارباب کیخسرو - خوئی -
 سهرابخان ساکینیان - محمد آخوند - روحی - پالیزی - یحیی
 خان زنگنه - حاج آقا حسین زنجانی - میرزا
 ابراهیم آشتیانی - خواجوی - میرزا ابراهیم (امام جمعه اهر)
 جلائی - میرزا حسنخان ونوق - سید مهدی (معمدالتولیه)
 مدرس - میرزا هاشم آشتیانی - عظیمی - کازرونی -
 جواد شیر - موقر - سید یعقوب - عصر انقلاب - میرزا
 حسن آیه الله زاده - ملک مدنی - دکتر سنک - امام جمعه
 شیراز - احتشام زاده - اعتبار - دادگر - شیروانی -
 غلامحسین میرزا مسعود - دشتی - فرمند - وکیلی طباطبائی
 اسکندری - جهانشاهی - حقنویس - میرزا ابراهیم خان
 قوام - سید جواد محقق - تقی زاده - افسر - فهیمی -
 افخمی - حاج میرزا حبیب الله امین - سید کاظم بزدی
 افشار - دکتر هادی طاهری - ملک ایرج پور تیمور -
 شیخ الاسلام ملایری - آقا زاده سبزواری - نظامی -
 بامداد - دیوان بیگی - کلالی - محدودی میرزا
 دکتر رفیع خان امین - میر ممتاز - ملک آرائی - مقدم
 امیر اسدالله خان عامری - فرهنگد - زوار -
 نگهبان - وزیری - دولت شاهی - عراقی - حاج غلامحسین
 ملک - میرزا عبد الله خان ونوق - سید علی اکبر
 آیت الله زاده - بهار - آوانس خان مساعد - بدر -
 بهبهانی - حاج میرزا مرتضی - سید حسین آقاییان - مرتضی
 قلیخان بیات - حاج علی اکبر امین - میرزا عبد الباقی
 یاسائی

بعضی از نمایندگان - تنفس

(در اینموقع جلسه برای تنفس تعطیل و بفاصله نیم
 ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - لایحه اضافات وزارت خارجه جزو دستور

بنده این است که حالا موقع ندارد .

رئیس - آقاي افسر

افسر - عرض کنم اولاً این لایحه دو شوری است
 و امروز هم تمام نمیشود و برای نظر دولت هم وقت
 باقی میباشد . بعلاوه اشتباه غریبی آقای کازرونی فرمودند
 طرح قانونی راجع به خالصجات انتقالی از طرف آقای
 فهیمی و بعضی از آقایان نمایندگان است مال دولت نیست
 بر فرض هم که باشد آن راجع بمالیات است و این راجع
 بفروش خالصجات قدر مشترک لفظ خالصه ندارد . آن
 خالصه است که سالها فروخته ایم ولی اینرا تازه بعد ها
 می خواهیم بفروشیم اگر حقیقه شما بخواهید ارتباط
 قائل شوید هر چیزی در چیزی ارتباط دارد و عقیده
 بنده این است که این مسئله امروز مطرح شود
 و البته هر کس هر مذاکره دارد در شور دوم خواهد
 کرد .

رئیس - رای میگیریم آقایان بنگه پیشنهاد آقای افسر را
 تصویب میکنند قیام فرمایند .

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . لایحه خالصجات از ماده ششم
 مطرح است

(ماده ۶ بشرح ذیل خوانده شد)

ماده ۶ - قیمت هر ملک خالصه که بموجب این
 قانون بمعرض فروش گذارده میشود از برای اهالی قراء
 و مزارع و شاگردان مدرسه فلاحت و زارعین ایلستانی
 نخت قاپو میشوند باید باقسط متساویه سالیانه که عده آن
 از ده سال و برای سایرین از پنجسال تجاوز نماید
 پرداخته شود

تبصره - بیکنفر بیش از يك ملك شش دانگ خالصه
 فروخته نمیشود .

رئیس - آقای فهیمی

فهیمی - در اینماده چند نقص بنظر بنده میرسد .

این ترتیبی که این جا برای فروش معین کرده اند چیزی
 بدست دولت نخواهد آمد زیرا معلوم نیست ضامن تأدیه
 وجه کیست ؟ یا در ابتدا که ملک منتقل میشود قیمت
 را باید بدهند یا بعد باید بدهند این چه قسم معامله
 است که از ابتدا انتقال ملک معین است ولی تأدیه
 وجه معلوم نیست ؟ زیرا هر معامله باشد ولو اینکه
 قطعاً هم بخواهند به اقساط بفروشند بایستی خریدار يك
 وجهی نقد بدهد و باقی را باقسط بدهد و در عین
 اینکه تأدیه وجه معلوم نیست و اگذاری محصول هم
 معلوم نیست که از چه تاریخ است از آن ساعتی که
 فروخته شد محصول بخردار نعلق میگردد یا اینکه دولت
 محصول را نخت نظر خواهد داشت و پس از آنکه مبلغ
 معین را از خریدار دریافت نمود آنوقت محصول را
 واگذار خواهد کرد . ترتیبی را که در این ماده ذکر
 کرده اند فقط انتقال ملک است بشخص خریدار
 و اما اینکه ضمانتی از بابت تأدیه وجه با از بابت محصول
 بدولت داده شود معلوم نیست این است که بنده این
 قسمت را ناقص میدانم و پیشنهادی هم کرده ام که بعرض
 آقایان میرسد .

رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - بنده مخالفم

رئیس - آقای خواجوی

خواجوی - عرضی ندارم .

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - عرضی ندارم

رئیس - آقای یاسائی

یاسائی - مقصود از لایحه که از طرف دولت تقدیم شده
 بود این بود که مجلس اجازه بدهد که دولت موفق شود
 بفروش خالصجات و تهیه وجهی برای تأسیس بانک و اینماده حاکی
 است از اجازه نقل و انتقالی که بدولت داده میشود و البته در
 معاملات آنی که میشود دولت يك ترتیبی برای اخذ وجه و اینکه

قسط اولش نقد باشد یا نباشد و چه ترتیب ضامن گرفته شود خواهد داد و اگر چنانچه ما بخواهیم يك باب فقه راجع معاملات و بیع و شری در اینجا بنویسیم که عملی نیست. ما اجازه میدهیم بدولت که خالصجات را بفروشد و البته موازین شرعی هم برای فروش و معاملات در خارج معلوم و معین است. ما که نمیخواهیم کتاب فقه بنویسیم و الا این قدر فروض و مسائل زیادی راجع به بیع و معاملات هست و شما اگر بخواهید هر مسئله شرعی را این جا بعنوان بکراهه قانونی بنویسید نمیشود و لزومی هم ندارد. ما این جا بطور کلی اجازه میدهیم بدولت که خالصجات را بفروشد آنوقت البته در نظامنامه آنچه مربوط به اقساط و تعیین قسط اول و محصول و حدود و اینها است خود دولت معین خواهد کرد. آنها هم به نرضی مشتریان. این است که بنده اینها را زائد میدانم و این اظهارات را هم مفید نمیدانم زیرا چیزهایی نیست که بشود در قانون قید کرد. اگر شما يك پیشنهاد داشته باشید بنده ممکن است صد پیشنهاد تهیه بکنم و شقوق مختلفه را هم قید کنم که اگر دولت این شق را اختیار بکند و معامله نماید بهتر است ولی عملی نیست.

رئیس -- آقای آقاسید یعقوب

آقاسید یعقوب -- موافقم

رئیس -- آقای کازرونی

کازرونی -- اولاً بنده عقیده ام این است که خالصه انتقالی هم خالصه است نهایت این است که این خالصه انتقالی در تحت يك شرائطی به اشخاص تفویض شده است و ناوقتیکه به آن شرائط رفتار شده است بنده هیچ دلیلی نمی بینم که از حیثیت خالصگی خارج باشد مگر بر طبق يك قانونی باشد که از مجلس شورای ملی بگذرد و آن بعقیده بنده مقدم بر این قانون بود که اولاً ما تشخیص بدهیم این املاکی را که بعنوان خالصه

بيك مقامی برسند و این اسباب دسیسه میشود. و تبعیض هم حکم فرما خواهد بود و بنده بتبعیض کاملاً مخالفم. يك قسمت دیگر که آقای فهیمی اظهار فرمودند این بود که در کیفیت فروش این جا چیزی ذکر نکرده اند و آن را جواب دادند که جمیع موادی که راجع به بیع و شری است لازم نیست در این جا وارد کنیم. ایشان همچو حرفی زدند و بنده هم هیچوقت نمیگویم لکن يك مسائل اصولی هست که این مسائل اصولی ورودش در این ماده خیلی لازم بود. از این مقوله ملکی را که شما میخواهید بدهید و در مدت ده سال بولش را بگیری قسط اول را سال بعد می گیری؟ یا ملك را بهر کسی که طالب شد می توانند بدهند؟ یا يك ربع یا يك نك قیمتش را ابتدائاً خواهند گرفت و بقیه را در مدت ده سال؟ و در هر صورت برای اینها لازم است تکلیفی معین شود و الا همینطور ما اجازه بدهیم که دولت این املاک را بفروشد و پولش را در مدت ده سال باقساط متساوی بپردازند بعقیده بنده این املاک را بدست اشخاص خواهند داد و آن مطالبی که در نظر دارید نامین نخواهد شد این است عقیده بنده.

رئیس -- آقای دادگر

دادگر -- عرض کنم جوانی را که با آقای کازرونی خواستم عرض کنم مختصر بود و از آنجا هم میتوانستم عرض کنم الا اینکه ایشان بيك قضیه توجیه کردند که از این قضیه باید دفاع شود و آن بنده را ملزم کرد که بیایم این جا و آن راجع به خالصجات انتقالی است. ایشان فرمودند که خالصجات انتقالی تابع همان قواعد خالصه است. بنده عرض میکنم احتراز کنید از این موضوع و این حرف را ترتیب. امروز مردم برای زندگانی شان باید پایه داشته باشند کلات مردود سبب میشود که در زندگانی آنها مداخله کنند و اسباب زحمت میشود و نباید مجال داد که زندگانی مردم واصل مالکیت در این مملکت متزلزل شود

کازرونی -- بنده هم میگویم صحیح است

دادگر -- يك روزي يك کسی در مقابل يك وضعی يك بوالهوسی، يك ملکی را بيك کسی داد ولی امروزه در دست آن کسی که هست اعلی القیم است و این ملك تا کنون از چند دست متوالی عبور کرده و مالك امروزه بزرگترین قیمت را داده و اگر بنا شود این جور در مجلس حرف زده شود اسباب تزلزل او می شود و زندگانی مشوش میشود. و با این فرمایش شما در زندگانی او مداخله می کنند. خالصجات انتقالی مال مالکین و تابع تمام قواعد مالکیت است اما موضوع دیگری آقای فهیمی فرمودند و آقای باستانی هم جواب دادند و حق هم با آقای باستانی بود. در مواد قانون فروش را نباید جا داد ولو آنکه آن فروش اصول هم باشد. يك اصل کلی را ما در قانون می نویسیم آنوقت دولت يك نظامنامه تهیه می کند و تمام فروض و نظریات را در ترتیب انتقال و فروش و اقساط در آنجا پیش بینی خواهد کرد. اگر ممکن بود فروض محدود کرد شاید نظریه آقای کازرونی خوب بود. اما تصویر ندارد فروض زیاد است. تمام نظرها را دولت در موقع تهیه کردن نظامنامه پیش بینی خواهد کرد و در اینجا قیدش زیادی است. اما مسئله دیگری فرمودند که ممکن است اشخاصی با زارعین و شاگردان مدرسه فلاحت هم دست شده املاک را ارزان بخرند. لازم است عرض کنم که این يك مهاجرتی است و همانطور که آقای مدرس فرمودند ما می خواهیم مردم را از شر دولت خلاص کنیم. علاوه خواستیم خرج این کار را از بودجه مملکتی حذف کنیم و گفتیم این املاک در دست مردم که بهتر می توانند آن را اداره کنند برود و آنها مالك خصوصی بشوند تا بهتر اداره کنند. چون نقطه نظر این است، حالا این قدر متأثر نمی شویم اگر اتفاقاً ملکی در دست يك کسی دیگر افتاد نهایت این است که يك ترجیحی ما در اینجا در نظر گرفتیم و برای شاگردان مدرسه فلاحت و زارعین و ایلات يك رجحانی قائل شدیم.

ولی این جور مطالب را نمیشود همیشه فکر کرد که ما يك اصل و قاعده کلی ایجاد نکنیم برای اینکه ممکن است در پشت آن غدر و تزور بشود. برای غدر و تزور قانون مجازات معین است که هر کس مکروه حیلہ کرد بموجب قانون مجازات باید تنبیه شود چه آن غدر و مکر در مقابل اشخاص باشد یا در مقابل دولت بهر حال این مسئله دیگری است ولی در این جا دلیل قوی ما همین است که خالصجات را بدست مردم بدهیم تا آنها بهتر فلاحت کنند این مملکت بالاخره مملکت فلاحی است و سایر کارهایی که میشود شوخی است و ماهیچ بخل نداریم از اینکه يك ملكی دست يك نفری بیفتد که فرضاً ده پارچه ملك هم داشته باشد ولو اینکه با فلاح شريك بشود و آن را بخرد.

بالاخره باید فکر کرد که آن ملك را کجا میبرد؟ بنده تجربه دارم. بنده وکیل مازندران هستم و تمام موکلین بنده فلاح و ملا کنند و معذک بدبخت ترین مردم همین موکلین بنده هستند. زیرا آن مالک و فلاح بدبخت جان میکند و زحمت میکشد و زراعت میکند بذر میکارد و برعایا مساعده میدهد و هزار مشکلات دارد. اعانه هم باید بدهد. و بالاخره می توان گفت که این مالک يك صندوق دار بدبختی است. بهر حال دولت در نظامنامه که برای این کار تهیه میکند تمام نظریات و فروش را در آنجا پیش بینی خواهد کرد. و این نظریاتی هم که آقای کازرونی اظهار کردند در آنجا تأمین خواهد شد و البته طوری قرار خواهند داد که اقساط دولت از بین نرود و یا محصول در نخت نظر امین مالیه باشد. و همچنین معین خواهد شد که ترتیب تأدیبه اقساط از چه قرار خواهد بود. غرض این است که اینها مسائلی نیست که در قانون ذکر شود.

(جمعی از نمایندگان گفتند مذاکرات کافی است و بعضی میگفتند کافی نیست.)

روحی - بنده مخالفم.

رئیس - بفرمائید.

روحی - بنده تصور میکنم این لایحه خیلی مهم است و این يك مسئله عادی نیست. خوبست آقایان اجازه بفرمائید عرض اینکهی پیشنهاد داده شود اظهار عقیده بشود. مخالفین نظریات خودشان را بگویند و موافقین هم دفاع بکنند و اگر به عقیده بنده در خود مطلب حـرف زده شود بهتر از این است که پیشنهاد داده شود. و الا هی پیشنهاد میشود و همه بی اثر خواهد ماند و وقت مجلس هم تلف میشود و این خوب نیست. و چون این يك لایحه مهمی است نباید فوری گفته شود مذاکرات کافی است.

رئیس - رأی میگیریم. آقایانی که مذاکرات را

کافی میدانند قیام فرمایند.

(معدودی قیام کردند)

رئیس - تصویب نشد. آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده موافقم.

رئیس - آقای فهیمی

فهیمی - آقای باستانی عرایض بنده را خیلی مربوط کردند بمسائل فقهی و تجارت و غیره و حال آنکه عرض بنده مربوط باین قسمت نبود. همانطوریکه فرمودند دولت خالصجات را می خواهد بفروشد از دو نقطه نظر یکی اینکه اگر این املاک بدست خورده مالکین بیفتد بهتر میتوانند آن را اداره و آباد کنند تا دولت بعلاوه از این کار هم مخارج دولت کم می شود و هم املاک آباد میشوند و بعلاوه نظر دیگر این است که دولت از این راه پولی فراهم کند و بانک تأسیس نماید و سرمایه بانک قرار دهد. چون نقطه نظر این بود که عرض کردم از این جهت در این لایحه هم انتقال ملك باشخاص باید تأمین شود و هم تأدیبه وجه بدولت. و اگر ما بخواهیم در قانون این دو اصل را تأمین کنیم محتاج باین نیست که يك فصل از فقه را در اینجا بنویسیم اگر این اندازه

ما باید مقید باشیم پس خوب است اصلاً این مسئله اقساط را هم که پنجساله باشد یا ده ساله در این جا قید نکنیم زیرا لزومی ندارد. همینقدر يك ماده بنویسیم که دولت حق دارد خالصجات خودش را بفروشد و دیگر تمام قسمتها و ترتیباتش را بعهده نظامنامه باقی بگذاریم این موادی که در این جا نوشته میشود برای این است که در موقع عمل اسباب زحمت فراهم نیاید و يك اختلافی بین دولت و خریدار فراهم نشود. باین ملاحظه است که در این جا قید شده وجه را باقساط پنج ساله و ده ساله باید تأدیبه کنند. خوب اولاً معلوم نیست در ساعتی که دولت ملك را بطرف منتقل میکند تقدماً هم باید چیزی بگیرد یا نه؟ کسی که می خواهد ملكی را بخرد ولو بطور دستگردان هم باشد در موقع گرفتن قبالة وجهی باید بدهد اگر دولت اینقدر بی علاقه نسبت بموضوع بشود چگونه میتواند برای بانک سرمایه تهیه کند؟ آنوقت از آنطرف آنچه که تا کنون معمول و متداول است این است که دولت در مقابل بدهی مردم املاکشان را ضبط میکند. آیا این نظر هم در این جا باید باقی باشد یا نه؟ یعنی عجلتاً دولت ملكی را بکسی منتقل میکند و بعد از دو سال سه سال که خریدار پول دولت را نداد دولت دوباره همان ملك را می تواند تصرف کند؟ اگر این ترتیب باشد دو باره تمام خالصجات بعد از مدتی بخود دولت برگشت خواهد کرد و بنده تصور میکنم از این راه باید جلوگیری کرد و طلب دولت را از راه دیگری باید تأمین کرد. بنده عقیده ندارم که دولت دوباره بعنوان دیگر این املاک را تصرف کند. و باید از راه محصول ملك با سایر طرق طلب خود را تأمین کند. باین ترتیب که دولت حق تصرف ملك را نداشته باشد ولی با وسائل دیگری طلب خودش را تأمین کند - نکته دیگر که در تبصره ذکر شده این است که به يك نفر بیش از يك ملك شش دانگ داده نخواهد شد.

خوب ممکن است يك ملك شش دانگ خالصه هفتصد تومان قیمت داشته باشد یعنی يك مزرعه مختصری باشد یا ملكی باشد که صد هزار تومان قیمت داشته باشد. این ها از روی چه میزان معین خواهد شد؟ این که نوشته ملك شش دانگ آیا مقصود از شش دانگ همین است یا چیز دیگری است؟ یا عایدی یا قیمت یا چیز دیگری را حد نصاب قرار میدهند؟ مقصود این است که این جمله (شش دانگ) کافی نیست و اگر بخواهیم این مسئله را روشن کنیم که معلوم باشد هیچ ربطی به فقه و باب تجارت ندارد. عقیده بنده این است برای این که اختلافی بین خریدار و دولت پیش نیاید يك مبلغی را معین کنند که تقدماً پردازند و باقی را هم باقساط معینی تأدیبه کنند. و اینکه نسبت به طبقه فلاح و زارع و غیره يك تفاوتی منظور شده اینهم چندان ضرری ندارد و بد نیست. ولی در موقع تأدیبه اقساط اگر خریداران وجه قسط را تأدیبه نکردند دولت نباید ملك را دوباره تصرف کند و باید از محصول ملك پول خودش را وصول کرده به بانک بدهد. و الا با بکلی تأدیبه وجه و طلب دولت از بین میرود با سبب خواهد شد که دوباره دولت تمام املاک را بخودش منتقل کند. و این نتیجه بکلی مخالف آن مقصودی است که ما از فروش خالصجات داریم. حالا اگر آقایان موافقت میکنند مقصود نامین خواهد شد و الا بنده گمان نمیکنم با این ترتیب فعلی که نوشته شده به مقصود برسیم.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - آقای آقا میرزا علی حال غریبی دارد و همیشه ماتم میگیرد. این لایحه يك لایحه ایست که بنده در دوره چهارم مخالف بودم ولی يك جریانی بنده را با این لایحه موافق کرد. در این جا هیچ نظر مخالفت و موافقت با دولت نیست. مسئله فروش خالصجات است و در این جا نظر ها مختلف است. که آیا برای مملکت اینکار صلاح هست یا نیست. اولاً لازم است عرض

کنم که این لایحه دو شوری است. حالا شور اول است. و پس از آنکه شور اول تمام شود با پیشنهادها به کمیسیون میرود بعد تا شور ثانی دولت هم معلوم میشود و تکلیف معین خواهد شد. اما فرمایشانی که آقای فهیمی کردند خوب کردند که پشت تربیون آمدند بواسطه اینکه دفعه اول که در جای خودشان فرمودند بنده خیال کردم فلسفه دارد ولی حالا که پشت تربیون آمدند بنده درست فهمیدم. خودتان تصدیق می فرمائید که وضع قانون با اجرای قانون دونا است. وضع قانون که عبارت از انشاء و ایجاد قانون است مقام اولیه است. و مقام ثانی همان مقام وجود خارجی است که در واقع مقام اجرا باشد مرتبه وجودی با مرتبه نهائی فرق دارد. و همان طور که آقای باسائی فرمودند و حق هم فرمودند ما در اینجا فقط بدولت می خواهیم اجازه بدهیم که خالصجرا بفروشد نظرم آن در واقع بوضع قانون است. و مقصودمان این است که این املاک از دست دولت بیرون بیاید و در دست مردم بیفتد تا مردم بکار افتاده و زراعت ما زرقی کند و طوری شود که این همه ملوک الطوائفی و مالک الرقایی که نسبت با املاک هست و هر کسی يك املاک را جمع کرده و مالک الرقایی می کند از بین برود. نظر اولی این بود، نظر ثانی که نظر وکالتی است این است که شاید پس از فروخته شدن این خالصجات مقداری از مخارج ما کسر شود و این فصل بزرگی که در بودجه ما هست از بین برود و در نتیجه يك تفاوت و کسری در بودجه پیدا شود که بتوانیم اقلاً آن تفاوت را بيك مصرف عام المنفعه برسائیم. مثلاً کارخانه قند سازی ایجاد کنیم. اصل وضع قانون برای این است. حالا آقای فهیمی میفرمایند خوب است در وضع قانون اجرائیات را هم بیان کنیم فرمایشات ایشان صحیح است اما نه در این مورد البته دولت مکلف است مطابق این قانون برود و خالصجات را بفروشد. ما قانون مدنی داریم. و ترتیب بیع و شری

معلوم است حالا بیائیم و در این جا بنویسیم که آقای وزیر مالیه بدان که: بیع بر دو قسم است یا اینکه بنویسیم که قبض فی المجاس باشد یا قبالة را هم این جا بنویسیم و اشاره کنیم که خیار الغبن فی الغبن یا اسقاط کافه خیارات متصوره یا معین کنند که پول را چطور بگیرند یا بنویسند علی الرسم قبالة بلکه تمام وجه رسید این مسائل مربوط بقانون نیست. اما اینکه فرمودند در تبصره همچو بیان کرده که ملك شش دانگی بدون اینکه سایر ترتیباتش معین باشد لازم است عرض کنم که در این مسئله هم کراراً در ادوار سابقه صحبت شده است که وقتی قانون وضع می شود ناظر به کلیات است نه ناظر بجزئیات. باین معنی که وقتی قانون وضع میشود افراد غالب را متوجه است. حالا اگر در این بین نسبت به يك فردی تخلف کند این مضر بحال قانون نیست. قانون بطور کلی باید اصل کلی را در نظر بگیرد باین معنی که قانون نمی تواند افراد را شامل باشد. يك فرد نادر لطمه بوضع قانون نمیزند. ما باید يك تصمیمی بگیریم که این املاک خالصه را دولت بفروشد باین ترتیب که بيك نفر هم بیش از يك ملك شش دانگی نباید فروخته شود. حالا اگر در يك جائی نسبت بيك فردی تخلف شد ربطی بمسئله ندارد. اساساً عقیده ما این است که بيك نفر بیش از يك ملك شش دانگ داده نشود و اگر ما موفق شدیم باین ترتیب عمل کنیم و اینطور خالصجات را تقسیم کنیم عمل بقانون کرده ایم. اساس این است حالا اگر تخلفی نسبت بقانون بشود موضوع دیگری است در اینجا عنوان عنوان وضع قانون است نه عنوان نظامنامه در نظامنامه تمام ترتیبات نوشته خواهد شد و همینطور راجع به محصول شرحی بیان کردند این يك مسئله است که همه ماها میدانیم وقتی ملكی بکسی منتقل شد منافعی هم تابع آن است شاید ایشان تصور کردند اگر آن ملك اجازه باشد وضعیتش چطور خواهد شد این عنوان هم در قانون مدنی ما معین است که وقتی ملكی بکسی منتقل

می شود اگر آن مشتری علم با جاره دارد قبول میکند که ملك مسلوب المنفعه را بخرد که هیچ قبول کرده و اگر هم قبول نمی کنند نمیخرد. ترتیب این کار در قانون مدنی ما معین است و تمام ایرانی ها از وضع معامله و ترتیب بیع و شرای مستحضرند و در موقع وضع قانون مجلس شورای ملی نباید ناظر باین چیزها باشد. نظر مجلس باید در وضع سیاست و مصالح مملکتی باشد نه در قانون مدنی. اگر يك قانون از طرف عدلیه آمد آن يك ترتیب دیگری دارد.

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - آقای مدرس

مدرس - موافقم.

رئیس - آقای نظامی

نظامی - عرضی ندارم.

کازرونی - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید.

کازرونی - البته همه آقایان در نظر دارند بعضی اوقات يك قوانینی که دارای هیچگونه اهمیت نیست و نفع و ضرر بجائی ندارد مدتها مورد بحث واقع میشود ولی این لایحه که می خواهد پنجاه میلیون تومان ملك را به عقیده بنده نقل و انتقال دهد و هزار خیالات واهی برای انسان مجسم میکند و يك چیز هائی هم در خارج می شنویم و يك صورتی هم در داخل میکنیم و باید خیلی فکر کنیم و تمام اطراف قضیه را درست ملاحظه کنیم بطوری که فردا اسباب ندامت نشود آنوقت با کمال استعداد تا يك نفری حرف میزند فوری آقایان میفرمایند مذاکرات کافی است. خوب. اگر مذاکرات کافی است پس اصلاً نگذارید لایحه مطرح شود زیرا قبل از اینکه مذاکره شود اصلاً مذاکره کافی است. قبل از مذاکره مذاکره کافی است! پس خوب است اجازه بدهید که هر کسی نظریه خودش را بگوید و مذاکرات لازم

بشود آنوقت بفرمائید مذاکره کافی است. رئیس - رأی گرفتند میشود بکفایت مذاکرات آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند. (عده کثیری قیام نمودند) رئیس - اکثریت است. پیشنهادها قرائت می شود.

(بترتیب ذیل قرائت شد)

پیشنهاد آقای میر ممتاز: بنده ماده شش را بطریق ذیل اصلاح و پیشنهاد میکنم.

قیمت هر قسمت از ملك خالصه که بموجب این قانون معرض فروش میرسد از برای (رعایا و زارعین خالصه) و زارعین قراء و زارعین ایلاتی که تحت قاپو میشوند باید با قسط مساوی سه سالانه که عده آن از (۱۲ سال) و برای سایرین از شش سال تجاوز نماید پرداخته شود

پیشنهاد دیگر آقای میر ممتاز: بنده تبصره ماده شش را بطریق ذیل اصلاح و پیشنهاد میکنم

حق خریداری خالصه را اشخاصی دارند که بیش از بیست و پنج جفت ملك دارا نباشد و باشخاصی هم که کمتر از بیست و پنج زوج دارا هستند بهر نفری زیاده از شش زوج فرخته نخواهد شد بعلاوه خریدار حق انتقال باتباع خارجیه ندارد و تا مدت پانزده سال هم نمیتواند باتباع داخله منتقل نماید

پیشنهاد آقای فهیمی: بنده پیشنهاد میکنم ماده شش بطریق ذیل نوشته شود

ماده ۶ - کسانی که ملك خالصه مطابق این قانون خریداری می نمایند باید ربع قیمت را نقداً در اول امر بپردازند و مابقی را با قسط سالانه تا چهار سال نادیده خواهند کرد با استثنای اهالی قراء و زارع و شاگردان مدرسه فلاح و زارعین ایلات تحت قاپو شده که سه ربع را در شش سال می پردازند. ناموقمی که قیمت ملك بالتمام پرداخته نشده است عوائد آن وثیقه طلب دولت خواهد بود و هر گاه مالکین در مواعید مقرر

دین خود را ادا نکردند دولت حق دارد معادل آن از عوائد ملك را توقیف کند.

پیشنهاد آقای احتشامزاده: پیشنهاد میکنم با خرما در شش عبارت ذیل الحاق شود.

و مادام که کلیه اقساط پرداخته نشده عین ملك وثیقه نادیده اقساط خواهد بود و هرگاه تا شش ماه پس از انقضای هر سال قسط سال قبل نادیده نشود معامله فسخ شده و وجوهی که بابت قیمت ملك نادیده شده است پس از وضع مبلغی که معادل منافع و عوائد خالص ملك خالصه بوده بجز بدار مسترد می شود.

پیشنهاد دیگر آقای احتشامزاده: پیشنهاد میکنم تبصره ماده شش بطریق ذیل اصلاح شود:

تبصره - بیک نفر بیش از پنج هزار تومان ملك خالصه فروخته نخواهد شد.

پیشنهاد آقای مدرس: پیشنهاد میکنم که در ماده ششم قبل از لفظ اهالی لفظ شرکاء نوشته شود.

پیشنهاد دیگر آقای مدرس: پیشنهاد میکنم که در ماده ششم بعد از لفظ اهالی و قراء و مزارع نوشته شود که ساکن یا مجاور هستند.

پیشنهاد آقای افسر و آقای مهدوی: بنده پیشنهاد میکنم اشخاصی که ملك خالصه بخرند و اقلأ نصف با تمام آن را بخواهند برای مصارف عام المنفعه وقف نمایند در درجه اول حق تقدم دارند که اقساط را در سه ساله بپردازند.

پیشنهاد آقای میرزا بدالله خان نظامی: بنده پیشنهاد میکنم ماده ششم بطریق ذیل اصلاح شود قیمت: هر ملك خالصه که بموجب این قانون بمعرض فروش گذارده میشود از برای اهالی قراء و مزارع و شاگردان مدرسه فلاحه و زارعین ابلیانی همان محل که نخت قاپو میشوند استهلاكاً در درجه اول با قسط متساویه سالیانه که عده آن از ده سال و برای سایرین در درجه دوم از پنجسال تجاوز نماید پرداخته خواهد شد.

میکم در ماده ششم بعد از جمله شاگردان مدرسه فلاحه اضافه شود: که خودشان مشغول زراعت در آن اراضی خواهند بود.

رئیس - مخالفی ندارد؟

(بعضی گفتند خیر)

پیشنهاد آقای عدل: پیشنهاد میکنم پیشنهادها به کمیسیون ارجاع و جلسه ختم شود.

لا بجه .

(مجلس سه ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)

پیشنهاد دیگر آقای نظامی:

پیشنهاد میکنم تبصره ذیل بماده شش علاوه شود. تبصره - برای خریداری و پرداخت قیمت هر ملك خالصه ساکنین و گاو بندان فعلی خالصجات مختص هر يك جفت گاو و کارگر موجود در خروار زمین باملحقات آن در درجه اول و زارعین و مجاورین اهالی آن قراء و بلوک و شاگردان مدرسه فلاحه و زارعین ابلیانی آن محل که نخت قاپو میشوند جهت هر يك جفت کار و کارگر حاضر هر يك جفت گاو در خروار زمین قابل زرع در درجه دوم بمدت ده سال استهلاكاً فروخته خواهد شد و برای طلبکاران مسلم دولت و صاحبان مستمری و مستخدمین دولتی که حقوق خود را میفروشند و سایرین نقداً با استهلاكاً که مدت آن از پنج سال تجاوز نکند فروخته میشود.

پیشنهاد دیگر آقای نظامی:

بنده پیشنهاد میکنم تبصره ماده ششم بترتیب ذیل اصلاح شود:

تبصره - چنانچه زارعین و ساکنین فعلی قراء خالصجات بجزء مابیل بجز بدار خود نشوند در این صورت بیک نفر بیش از يك ملك شدائدك خالصه فروخته نخواهد شد.

پیشنهاد دیگر آقای نظامی: ماده ششم را بطریق ذیل پیشنهاد میکنم.

ماده ۶ - قیمت هر ملك خالصه بموجب این قانون بمعرض فروش گذارده میشود از برای اهالی قراء و مزارع خصوصاً زارعین فعلی خالصجات و شاگردان مدرسه فلاحه و زارعین ابلیانی که نخت قاپو میشوند استهلاكاً در درجه اول اقساط متساویه سالیانه که مدت آن از ده سال و برای سایرین در درجه دوم از پنجسال تجاوز نماید پرداخته شود.

پیشنهاد آقای سهراب خان ساکنین: بنده پیشنهاد

قانون

تمدید امتیاز کارخانه کبریت سازی آذربایجان بمدت پانزده سال

مصوب ۷ خرداد ماه ۱۳۰۶ شمسی

ماده واحده - در تعقیب قانون مصوبه ۱۵ جدی ۱۳۰۱ مجلس شورای ملی بدوات اجازه میدهد که پانزده سال بمدت امتیاز کارخانه کبریت سازی آذربایجان افزوده و در تمام مدت امتیاز محصول و مواد خام و مابحتاج کارخانه را از پرداخت حقوق گمرکی و کرایه خط آهن آذربایجان و کشتی رانی دریاچه رضائیه معاف نمایند.

این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه هفتم خرداد ماه یکم هزار و سیصد و شش شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی : حسین پیرنیا